

Een warachtige beschrijvinge

Van 64. Tooveressen die door haer Tooveren over de
duysent Menschen so oude Lieden als jonge kinderen/ en wel ses
duysent Beesten hebben omgebracht/ twelc jammerlyck en bedroeft om hoorzen is
zonder de groote schaden die zy oock inde Druchten gedaen hebben/ dat eens
Menschen hayz mocht te bergh staen diet hoorzen/ alsoo zyt selfs bekent
hebben voor de Justitie/ dies zy gherecht zyn alle daghen twee/ be- 336
ginnende den 24. September 1613. tot noch toe. Ende dit is
wt het Protocol ghetoghen der Stadt van Rumunt/
(alwaert gheschiet is) ende in Druck ghestelt.

Mae de Copy tot Nimweghen/by Aert Cornelisson.

2087

21

HEt is beminden Lefer niet te verwonderen/al straft ons de recht
 veerdige God met veederley straffen. So de Heere wilke aensien
 ons boose wercken en verdiensten/en daerna ons kastijde ons ver
 dienften soudē tienmael zwaerder wesen/maer hy gaet genadich
 met ons int gerechte/om zyn barmherticheyt te mercken/de gene die hun va
 ganschē hert en tot hē keeren. Want hy seyt door de Propheet: So warach
 tich als ic leue en begeer ic den doot des sondaers niet/maer dat hy hem be
 keere en leue. Laet ons dese belofte niet cleyn achten/maer ons bekeerē ter
 wyl wy noch tijt hebben. Laten wy ons wapenen tegen des Dupbels aen
 bechtinge/die door saec is onser booser wercken en sonden / door dien dat wy
 met Lucifers eerste possessie niet te vreden en zyn / die te voren een Enghel
 Gods was/met veel eerliche gauē verciert/daerna door hooveerdicheyt wt
 de heerliche plaetse des Hemels geworpen inde ewige verdoemenisse. Soo
 ist oec niet ons (God betert) gestelt/die met vele goede gauen vanden Schep
 per verciert zyn/en soecken noch andere grouweliche stucken aen te richte/
 om de wellust onses vlees/onser getrouwen Dader verlaten/begheuen onse
 onder de gehoorzaemheyt des dupbels/tot verliesinge onser zielen/en dat al
 om onsen naesten te verducken. Gelijc nu publice in dese Nederlanden be
 kent is: Van de afgrijseliche Tooverhe die int Lant van Gelder en Gulick
 geschiet zyn/en noch dagelich geschieden/so de beminde Lefer breeder horen
 zal. Dese voorsz Landen hebben geweest in groote bezwaernissen/so dat aen
 allen eynden veel weenen en klagen gehoozt wert/d'eē klaegde dat zyn kin
 ders storven in ellendicheyt/ja cregen veederley accidenten/de voeten ver
 keert/de lendenen gecrompen/de armen lam/en de oude lieden oec niet ghes
 spaert: Deen claegde dat zyn beesten storven/d'ander zyn hoeyen/ de derde
 zyn peerden/schayen: Ja de Vissen int water/de Vuchten opt Velt werden
 bedozen/als Carwe/Cozen/dees quamen tot geen perfectie/de boomen inf
 gelijc. Oec verlozender vele hun neeringe/en patrimonie: Dese clachte wer
 den alle dage ouerbloediger/so dat den eenvoudigen gedwongen wert God
 almachtich met weenen en schreyen aen te roepen en te bidden. God heeftse
 verhoort/en hem ouer de dupbelsche Tooverhe vertoont en hun gestraft/so
 datse zels hun boevery hebben int licht gebzacht/so gy hooren zult. Daer
 woonde een vande ouerste Tooveresse binnen de stadt van Kemunt/ genaet
 Trijntjen van Zitt aert/die had een Dochter ontrent 12. jaer out/diese me
 de inde dupbelsche leere dede oeffenen/so datse die volcomelicken kost. Dit
 Dochterken door haer joncheyt liep noch dagelich met de kinderen op stratte
 speelen/en begon oec opt leste eerige van hare konsten onder de kinderen te
 doen. (Te weten) Het spooch wt zinnen mont/Gelt/Garen/Lint/ Spelden/
 Maelden/Spijckers/ Steenen/Hopee en quact Hser/so dat de ander kinderen
 seer niewelic toefagen/en riepen hun ouders om dit wonder te sien/die oock
 met groote verwonderinge dese konste aensagen/waer onder (alst God wil
 de hebben) een vande Majestraet was/kreeg groot achterdencken/heuet de
 Officier aengedient/die niet vertoefde/nam t. Meyf sien gebangen/bzachte

vooz den Raet/Waert dezelve konsten dede/de Majestraet vzaegde wie haer
 zulcx leerde? Sy antwoorde daer staet een Man met een root mit slien opt
 hooft int root Fluweel/die wijst metten vinger op zijn Mont dat ic zwypgen
 zoude/twelc was de Duyvel. Den Officier dzeeg dese te slaen en in boepen
 te sluyten/heest van vzeese bekent van haer Moeder. Doe ging hy terstont
 wesende den 24. sept. 1613. en nam de moeder gebangen/ondersochtense/en
 wilde niet lyden/zy wert geppuicht/en beleet datter tot Sol een Dorp niet
 wyt vander Stadt eenen M. Jan woonde/die Vaendzager vande Coover-
 naets en Cooveressen was/en beleet datse de Cooverp wel 24 Jaer gedaen
 gedaen had/en wel 41 Kinderen doot betoobert hadde/met 3. mans/7 Vrou-
 wen/sonder de beesten en Duchten. Zy beleet noch 10 Cooveressen/die met
 M. Jan van Sol gebangen werden. De eerste Cooveresse werde gebrant
 4. dagen na haer gevangenis/en haer dochterken altyt gevanckelijc gestet
 in een klooster. Dese M. Jan van Sol wert ondersocht/gedzeacht met pyri-
 gen/heest veel quaets bekent/hy was een vernaemt meester/gen as de gene
 die betoobert waren/in zuleker voegen had hy een verbout metten duyvel
 gemaect/als hy 10. menschen genesen had den elfsten moest hy doot tooueren
 dit had wel 16. jaer geduert/zo dat hy ouer de 150. Menschen om tleuen ghe-
 bracht hadde/tgestolen goet deed hy dooz duyvels konste wedercomen/men-
 schen die wt en lande waren dede hy in hun gedaente in eenen spiegel comen
 Hy beleet noch 47. Cooveressen/maer van de 10. binnen Stralen woonden/
 11. binnen Kummunt/15. binnen Wassenberch/en 5. binnen Swalm die naeste
 Dorpen byde Stadt. De Majestraet van Kummunt hebben rontom de weet
 gelaten dat die de zyn vangen zoude gelijse deden. Den vooz beleet noch
 dat hy zyn huyfzou wilde bevilligen totter duyvelser Cooveren: Maer
 wilde hem geen gehoor geuen hem ouderrichtede met Gods woort: Hy dooz
 vzeese van meldinge heest zyn Drou met een Wyl in stucken ghehouwen/en
 de stucken in eenen stincken den put geworpen/ zeggende datse wech gelopē
 was/waer hoordemen desgelijcken? Zyn sententie wert gewesen leuedigh
 tot polver verbrant te worden/dat ooc geschiede. De ander tooveressen bele-
 den veel quaets gedaen te hebben/en veel Kinderen doot/krenpel en lam beto-
 bert hadden/ooc Mans en Vrouwen die leuen noch sterue konden/ziende in
 grooter eilendicheyt/spouwen hant en Padden gerec/sommige hebbe hun ey-
 gen Vader/Moeder/Man/kinders/Broers en Sisters/of haer Nabueren
 betoobert/datse gaen of staen/leuen noch steruen comen/hiertoe dwong de
 duyvel hun/als zy bekenden. De wyse Majestraet ordineerde alle dage twe-
 te branden totte leste toe/twelc zo geschiede bynie Kummunt Swalm en Was-
 senberg. De Majestraet van Stralen hebben hun devoir ooc berracht/endz
 hun gevangens ondersocht/die ooc veel quaets beleden/zeyden: Haddeu wy
 ons residentie noch een jaer mogen hebben / wy zouden theele lant woest en
 vol grouwels hebben dooz ons toouere. Sy beleden ooc datse Mans/Vrou-
 wen/kinderen en beesten doot getoobert hadden/de Duchtē opt Velt en veel
 lieden verdozen/ja dooz duyvels dwaang haer Vader/Moeder/Broeders/
 en Sisters/ooc haer onnoofele kinderken niet gespaert. Sy bekenden dat
 hy Stralen een Dooetwif woonde/die Cytjen Gillis hiet/in doorp Herringē
 die een Princesse der Cooveressen was. De Cer. Majestraet van Stralen

hebben den Officier vant Dorp belast alsulcke een te vangen/ twelck hy ter-
stont dede. De voorzichtige Majestraet van Stralen hebben na Rechts Cos-
tumpnen de voorsz Cooveressen v eroordeelt aen staken tot polver gebzant te
worden/zoot geschieden.

De voorsz Broed-vrou Princess der Cooveressen wert vande Wet onder-
socht/3p beleet meer quacts dan eenigh van d'ander/ als datse de tooverp 33
Jaer geoeffent hadde/ en had byde 40. bevruchte Vrouwen met haer vrucht
ten doot getooverd/ en wel 150. onnoosele nieugebozen kinderkens/30 3pse va
de Moeders ontfung/betooverde de Vrouwen/dat 3p (na datse Jaren en da-
gen in groote miserie (dat een steenen hart mocht ontfarmen) gelegē hadden)
den doot moesten besueren. Sp had haer Man en kinderen ooc door tooverpe
om den hals gebzacht/3p gaf de Craem-vrouwen drancken in niet dā enckel
dijpvels vergift/ende meer quacts.

De Majestraet des Dorps hebben haer sonder eenige genade verwesen/
levendigh aen eegen staec te verbranden/zoot geschieden/3p had groot leedt
wesen van hare sonden/roepende aen God menichmael om gratie. Also heb-
ben dese voorsz 64. Cooveressen met haren Vaendragher Mr. Jan van Gol
hun boos leuen geepnt. Hebben in somma alsoo 3p selver bekent hebben/wel
ouer de 600 onnoosele jonge kinderkens/ en ouer de 400. oude lieden so mās
als Vrouwen/ en meer dan 6000. Beesten/30 Swijnen/ Paerden/ Schapen/
etc. doot betoouert/wel 50. merghen lants en 200 Boomgaerden bedozuen/
dat 3p geen vrucht en konden voorsz brengen/sonder ander quaet dat hier om
krotheyt des tijts achtergelaten wort/ ooc de namen vande voorsz misdadi-
ghers.

Slacp ist niet tt beclagen dat de menschen hun zo verre buyten de wegen
des Heeren begeuen/tredende onder s' dupvels joc / daer de eeuwige verdoe-
menisse nabolgt/ en zwaer knerffen der tanden. Laet ons doch vreesen voorsz
t' strenge Oordeel Gods/daer wy alle moeten komen/ en daer zal een strenge
rekeningē geschieden. Dus ziet een zegelijc toe/ en zijt op de wacht niet vas-
ten en bidden/want niemant den tijt en weet. Doch zijnder ongoddelijcke
Menschen die seggen dat Cooveren een vrype Conste is/ en sonder sonde ge-
schiet/ ja vragen noch waert geboden is dat mense dodden soude. Ic segghe
contrarie/dat het een dupvelse Conste is/ en van God verbloect. Want God
zeyt Exod. 22. Cap. 18. vers. De Cooveressen en zuldyp niet laten leuen. Ick
meene dat de vrone voorzichtige Majestraten en Justitie van God ingeset
zijn als wachters ouer onse zielē/ om tgoede te beschermē en tquaet te strof-
fen. Deselue Oudomantie Gods daer wel in gebuycken: Sonder daerinne
berispt te werden. God Almachtich wil alle Magistraten en Oueriches-
den der Justitien/hier en in allen Landen begaven met zinnen H.
Geest/dat sy althdt wel moghen begeeren tot Godes Ge-
ren ende onser Salighepdt/ Amen.

F I N I S.

Met consent der Eer. Majestraten der Stadt Rumunde.

